

Všechny moc zdravím, posílám Vám úkol z občanské nauky. O rodině jsme již mluvili v posledních hodinách, ale látku jsme nedokončili. Vaším úkolem je si vše přečíst, případně si vyhledat na internetu další informace a zapsat si poznámky do sešitu. Až přijdete do školy, sešity si vyberu a zkontroluji Vaše znalosti z níže vložené látky.

RODINA

Generace – je skupina lidí, kteří se narodili a žijí ve stejné době. Doba je stejně formuje a ovlivňuje, proto mají podobné názory, zájmy a pohled na život.

Mezigenerační vztahy – zažíváme je hlavně v rodině. Jde o rodiče a děti, prarodiče a vnoučata.

Rodina: jde o malou skupinu osob, které jsou navzájem spojeny manželstvím, příbuzenstvím nebo jinými obdobnými vztahy a zvláště společným způsobem života. Je klíčová z hlediska existence a rozvoje společnosti. Je to nejdůležitější sociální skupina. Jde o primární skupinu, v které jsou přátelské a partnerské vztahy. Neformální skupinu, v které nejsou psaná pravidla, ale jsou tu určité společenské normy. A je to trvalá skupina.

Její úkolem je: reprodukce lidského rodu, výchova a socializace potomstva, přenos kulturních vzorů

Znaky: společensky schválená forma sexuálního soužití. Skládá se z osob spojených pokrevně, manželstvím nebo adoptí. Její členové spolupracují v rámci dělby práce společensky uznané. Nejdůležitější je výchova a zdárný vývoj dětí.

Funkce: 1. reprodukční, biologická, 2. Ekonomická (oblečení, výživa), 3. Výchovná, civilizační, 4. Citová – vytváří pocit domova (vedle reprodukční je nejdůležitější), 5. Regulační, kontrolní

Poruchy funkce: reprodukční poruchy – impotence x mnoho dětí, ekonomické poruchy – chudoba, bída x nadměrné bohatství, výchovné poruchy – rodiče se o děti nestarají, protože nemohou (zdravotní, pracovní apod. důvody), nedovedou (sociální nezralost, mentální nezpůsobilost...) nebo nechtějí (charakterní či mravní vady).

Rodina má mít vliv na děti při: utváření mravních rysů, rozumové výchově, utváření vztahů dětí k lidem v okolí a ve společnosti, utváření vztahů k práci a při volbě povolání, při výchově – zdravotní, tělesné a sportovní, formování vztahů dítěte ke kráse v umění, k přírodnímu a společenskému prostředí – vést k estetické výchově.

Vývoj rodiny: 1. Fáze: v rodinách byla nejdůležitější osoba žena – **matriarchát** (staraly se o zpracování potravy, římské právo = matka dítěte je jistá, otec nejistý.)

2. Fáze: nadvládu převzal muž – patriarchát (úloha chránit)

3. Fáze: demokratická rodina (má platit princip psychické, právní, mravní rovnoprávnosti)

Typy rodiny:

podle úplnosti: úplná (rodiče + děti),

neúplná (jen jeden rodič + děti), pozn. : rodina bez dítěte není rodina!! Podle původu založení: orientační = výchozí (v níž se jedinec narodil, která ho orientovala, jeho hodnoty a normy).

Reprodukční (ta, kterou si později jedinec sám založí)

Podle

velikosti: nukleární (rodiče + děti, 95% našich rodin),
rozšířená (rodiče+ děti + prarodiče).
Podle funkčnosti: Funkční: uspokojuje potřeby a optimální vývoj každého člena
Disfunkční: neplní jednu z funkcí, vyplývá z narušeného vztahu mezi
členy rodiny)
Afunkční: naprosto nefunkční rodina, odebírání dětí do ústavu

Špatné metody výchovy v rodině: 1. Výchova založená na příkazech a zákazech, 2. Ochranařská výchova – vede dítě ke spoléhání se na rodiče ve všem, vzniká sobeckost, 3. Perfekcionistická – rodiče chtějí po dítěti, aby bylo nejlepší, dítě žije pod tlakem, že selže, 4. Nedůsledná – vyvolává nejistotu, vychytralost dítěte (manipulace s rodiči), 5. Nedostatek času – hlavně u podnikatelských rodin, rodiče si děti kupují...

Co znamená vytvořit podmínky pro zdravý vývoj dítěte? Vytvářet optimální rodinné klima založené na respektování každého jedince, kde má každý svá práva a povinnosti, kde existuje vzájemná úcta, respekt a láska.

Co by rodiče měli dělat vůči svým dětem? Dát adekvátní vzdělání, naučit je vyznat v různých životních situacích, vysvětlovat jim jejich povinnosti, chránit jejich práva, posilovat jejich sebevědomí, připravovat je na vstup do manželství a na roli rodiče, být kladným příkladem ve vztahu k práci, lidem a systému hodnot, poskytovat hodně pozornosti, porozumění a lásky

Co ovlivňuje realizaci funkcí, výchovný a socializační účinek, působení rodiny?

- Ovlivňují to proměny dnešní rodiny: posun sňatku (ženy 28 let, muži 30 let), nižší porodnost, klesá počet uzavřených sňatků a zvyšuje se počet nesezdaných párů, zvyšuje se znalost antikoncepce a plánovaného těhotenství (snižuje se počet potratů), mění se struktura naší rodiny: méně dětí v rodině, klesá vícegenerační soužití, roste počet dvoukariérových manželství, tlak společnosti na pracovní dobu rodičů, mění se obsah sociálních rolí, mizí vztah nadřízenosti a podřízenosti, roste zanedbávání, týrání a zneužívání dětí, různorodost výchovného působení rodiny, školy a médií, rodina nezajišťuje péči o nemocné a staré, volný čas se už netráví jen s celou rodinou, rozvodovost (špatný vliv na děti, zaměstnanost žen, nižší stabilitu dnešní rodiny).
- Každá rodina má specifické cíle výchovy, metody a různé způsoby a také podmínky
- Důležité jsou rodinné zvyky, tradice, vzdělanostní úroveň rodičů, hodnoty rodiny, důležité jsou vřelé partnerské vztahy.

MANŽELSTVÍ

Vznik manželství a povinnosti manželů: Dověšení 18 let věku, možnost od 16 roku – zplnomocnění. Vzniká svobodným a souhlasným projevem vůle muže a ženy, obřad veřejný, slavnostní, dva svědci.

Zákoník 655 a výš – CIVILNÍ ZPŮSOB,

- CÍRKEVNÍ ZPŮSOB – církevní hodnostář zasílá do 3 dnů na matriku
  - projev svobodné vůle
  - žádné překážky – prohlášení
  - znalost zdravotního stavu
  - souhlas

Příjmení společné, případně zanechání svého jména. Lze ke svému příjmení přidat příjmení muže. Při zanechání obou příjmení – DOHODA – jak se budou jmenovat děti (jednotně) Konvalinková Zralá. Manželství nemůžou uzavřít sourozenci, potomci s předky.

Povinnosti: být věrní, respektovat se, podporovat se, vytvářet společně zdravé prostředí pro děti, úcta, příspěvní na život dle svých možností a schopností, příjmy jsou společné – stejná životní úroveň, vzájemné zastupování manželů – půjčky, hazard. Všechny závazky do doby manželství jsou solidární – (všechno s čím vstupuje do manželství je vlastníkem, který to do manželství vkládá, současně to umožňuje užívat oběma stranám stejným dílem. Po rozvodu se vše vrací zpět do vlastnictví nebo se nezapočítá do dělení majetku). Předmanželské smlouvy, zrušení společného jmění – ošetření rozdělení majetku – ošetření rozdělení majetku, lze vše upravit, ale nelze očekávat všechno, dohoda. Informace o příjmech, stavu jmění.

Zánik manželství – úmrtím, rozvodem (dohoda o dětech, výživné). Opatrovnické řízení: dohoda o dětech, výživné, majetek rozdělení, písemná forma, podpisy ověřené. Je-li soužití manželů hluboce, trvale a nenapravitelně rozvráceno a nelze očekávat jeho obnovení. Manželství nemůže být rozvedeno, pokud by byl rozvod v rozporu se zájmem nezletilého dítěte nebo manželů, který se na rozvratu nepodílel. Mají-li manželé nezletilé dítě, je třeba nejprve rozhodnout o poměrech dítěte v době během rozvodu a po rozvodu rodičů. Připojí-li se jeden z manželů k návrhu na rozvod manželství, který podá druhý z manželů, soud manželství rozvede, aniž zjišťuje příčiny. Musí být dohoda o dětech a majetkových poměrech svého bydlení, výživného.

Výživné – manželé mají stejnou vyživovací povinnost, výživné na děti i manželky, stejné právo jako má manžel ženy před rozvodem.

Manželství + otcovství

Matkou je žena, která porodila. **Otcem** dítěte je manžel matky. Do 6 měsíců lze popřít OTCOVSTVÍ. I matka má lhůtu 6 měsíců, kdy může vyvrátit otcovství. Při narození dítěte neprovdané ženy po umělém oplodnění je za otce považován muž, který dal k umělému oplodnění souhlas. (Narodí-li se dítě mezi 160 dnů od uzavření manželství a 300 dnů od jeho zániku, lze otcovství popřít.)

Partnerství – rodiče mají stejná práva a povinnosti jako v manželství k dětem. Doznání na matrice k otcovství, nárok na výživné. Pokud rodiče žijí jako druh a družka – pokud se rodina rozpadá pro právní jistotu dítěte – rozsudek, kdo má dítě ve své péči (opatrovnické – návrh na úpravu poměru, krátké řízení během soudu. Dle úmluvy od 10 do 11 let – právo vyjádření názoru dítěte.

Náhradní rodinná výchova – je forma péče o dítě, které je vychováváno osobami jinými než rodiči v prostředí, které se nejvíce podobá životu v přirozené rodině. Náhradní rodinná péče má vždy přednost před ústavní výchovou. Náhradní rodinná výchova – individuální, hromadná.

Pěstounská péče – náhradní rodinná péče, která zajišťuje přiměřené hmotné zabezpečení dítěte i odměnu těm, kteří se ho ujali. Rodičům dítěte zůstává zachována rodičovská zodpovědnost (práva a povinnosti vůči dítěti v určitém rozsahu). Pěstounům je rozsah práv a povinností vymezen soudním rozhodnutím. PP končí zletilostí dítěte. Dítě svěřeno do PP na přechodnou dobu osobám, které jsou zařazeny do evidence osob vhodných k výkonu PP a to na: dobu, po kterou nemůže rodič ze závažných důvodů dítě vychovávat, dobu, po jejímž uplynutí lze dát souhlas rodiče s osvojením, dobu do pravomocného rozhodnutí soudu o tom, že tu není třeba souhlasu rodičů k osvojení.

Svěření dítěte – do péče jiného občana. Vyžaduje-li to zájem dítěte, může soud svěřit dítě do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, podmínkou je, aby tato osoba s tímto souhlasila a poskytovala záruku zdárné výchovy dítěte. Při výběru vhodné osoby – přednost příbuznému dítěte, někomu, kdo je dítěti blízký. Dítě může být svěřeno do společné výchovy manželů. Rozsah rodičovské odpovědnosti je vymezen soudem, stejně tak soud vždy vymezí osobám, kterým dítě do výchovy svěřuje, rozsah jejich práv a povinností vůči dítěti.

Osvojení – Je nejvyšší formou náhradní rodinné péče. Mezi osvojiteli a osvojeným dítětem vzniká příbuzenský vztah stejný jako mezi rodiči a dětmi. Osvojitelé získávají stejná práva a povinnosti, jako by byli biologickými rodiči dítěte. Příbuzenské vztahy mezi dítětem a jeho rodinou původní zanikají, dítě získává novou rodinu.

Ústavní výchova

Rodiče a dítě, rodičovská odpovědnost – rodiče a děti mají vůči sobě navzájem povinnosti a práva, nemohou se jich vzdát.